

T u l l e k a h j u d.

Nähtakse küll iggal maal, kõrd suremaid kõrd wähhesmaid tullekahju sündiwad; agga ei kuiski pool ilmas nägagge: daste, kui meie issamaal; kõigennamiste süggisiti rehhepeksmise ajal. On küll tõssi; et meie tallorahwa ellamise ja tema hone ehhitamise wiis sesuggune, et tulle lahtipeasmist kõigis paigus karta: agga ei wõi sedda siiski mitte walleks ajada, et needsinna sed õnnetused ennamiste innimeste holetusest ja nende rummalusest tullewad.

Minnawal aastal on Ria kubbernemangus, esimesest Märri: kuu päwast kuni esimese Jani: kuu päwani 39 tullekahju olnud, mis, kui nelli urtsikut jättame arwamata, kõik wägga sured ja kahjulised ollid. Wolmeri makonnas sai neid kõige rohkemaste ollema, et seal palju linna harritakse. Pittne olli Jürri: kuul neljas kõhhas kahju teind; agga kõik tõised õnnetused tullid ehk pibust, perotullest, san dist ahjust, ehk mu holetusest ja rummalusest.

Kaks kõrtsi, üks nuumhärja: laut, kaks mõisa karjaada, kaks mõisa reht ja nelli tallu, muist lautade ja aita: dega, läksid pibust põllema: nelli tallu põlles ärra, et perotullega linnu koltisid ja harrisid; üks maja läks kääst. et lapsed linnaharrimise kõrral takko toppisid lendu lastsid; tõine, et üks wäetokenne pilpaga leest tuld olli wõtnud, ja sedda sängi pistnud. Üks kõstri maja ja kõik ellamise honed kadusid ärra, et tüdruk õhtu perotullega lastas käinud ri: did tomas; kaks mõisa reht saiwad õtja, et põllew peerg pahmassse olli kullund; üks tallo põlles ärra, et peerg ello: pitkendamise peäle seina põllema, ja innimesed issi magga: ma jänud; kaks kõrtsi põlletasid teekärsjad, et perotullega reh: heal käisid; nelli tallu, wõttis tulloke kääst, et peroga lautas des ehk rehhe ol ellajaid ollid tassunud; üks maja põlles ärra, et kuma ahju puid kuiwama ollid pannud; tõine, et ahju ülleliast ollid kütnud: üks mõisa rehhi ja kuus tallomas ja põlles ärra, et ahjud wiggased ja sandid olnud.

Kui näid mõistlikult ja kõige tassandussaga sedda ärras ja üllearwame, kust ja kuidas needsinna sed siinsammas nim: metud tullekahjud sanud sündima ja tullesma: siis peame tões le tunnistust andma, ja õtsekohhe üttema: need kahjud ei olle mitte Jummalast, waid on nemmad innimeste holetusest ja rummalusest tulnud. Kui

ei põllewa pipude, agga perotullega seal pollets käidud, kus nendega kartuseta ei wõi käia; kui lastel melewalda pollets antud tullega mängida; kui õige majamehhe hoolt ahjude parrast ollets petud, ning kui sedda rummalast äbbausku, kust ni palju õnnetus tulnud, pollets olnud, et peergu ello pitkendamiseks, kuidas usuwad ja rägivad, seina ollets jades tud põllema, kas siis need kahjud ollets sanud tullesma, mis mitto kümme kond tuhhandet ei jõua tassuda?

Agga wõttaks mõnni õigusaga küesida? Kust tallopo: jal küinalt ehk lampi ja lambi: elli wõtta? eks ta peab peergu põlletama, et küll teada, et temmast saggedaste kahju tulles? Se on õige ja tõssi küll, agga wõi sest polest luggu ennemine parremaks minna, kui siis wast, kui meie tallo: rahwa ollemise wiis parrema kõrra peäle läinud. Miksua, kui Saksa: maa tallopojad tored jo poolharritud innimesed ollid, põlletasid nemmad peergu, nendasammoti kuidas meie weel alles teme; õmmetige sedda jo ammust ajast seal ennam ei nähta, ja on peerg ja temma nimmigi seal maal ärrakad: dunud. Kui targemaks ollid sanud, hakkasid kõigis, ning siis ka ellamise asjus, parremat nõudma: jätsid siis ka peergu, et temmast ni saggedat ja ni suurt kahju näggid tullewad, ja wõtsid temma assemel lampi pruksida: agga, et lambi: elli sada, hakkasid elli: naerist (Näbsaat) maas piddama.

Elli: naerist ei harrita mitte, et sedda süa, waid, et temma semet tampida ja temmast elli sada, mis wägga rohkestes annab. Külwawad sedda kewwade ning ka süggis: se; agga on süggisene külw palju woodsam (ergiebig. von Geldfrüchten). Sesamma naeris ajas palju wõssu, mis sed: dawisi, kuidas kalika: ja kapsta istanduste wõssud teame ol: lewad, ja on nemmad kaunu täis, kus semet sees. Sedda mõda kuidas Saksa: maa tallopoeg ommas majas elli teab kulluwad ja tarwis ollewad, sedda mõda teeb temma sedda wiljasuggu mahha: mat, küllimit ehk pool wakka. ja mides: dub külw, kui ilmad wähhegi parrajad, nenda rohkestes, et ühhest mattist 60, wahhest 70 ja weel peälegi matti kotti saab panna. Kui seme küps, siis leitab wõssud, ja peffas neid kuiwatamata linnade peäl ärra, et kui kõhhe peffetasse, rohkeemat elli sada, kui siis, kui kuiwamas on olnud. Ons seme tulatud ja puhhas; siis lähheb weeskile; lastes sedda tampida, ehk wahhetas sedda ka walmis elli wasto mõldrile.